

JOAN F. MIRA

“I hi prosperava també, sobre el mur de l’espluga balmada,/ una parra novella amb els seus raïms ufanosos;/ i quatre fonts hi brollaven de rengle, amb una aigua molt blanca,/ l’una al costat de l’altra, girant cadascuna de banda;/ a l’entorn verdejaven uns prats mollencs de violes/ i julivert, que allí, un immortal que hi vingués, s’hi hauria/ embadalit mirant i hi hauria esbargit el seu ànim”

La nimfa i el julivert

Ara que ja som en ple mes d’agost, que han passat els dies de temps rúfol i torna la calor, podem dedicar uns minuts a recordar la gesta de l’exèrcit d’Espanya reconquistant, amb bandera clavada a l’estil d’Iwo Jima, l’illot on creix el julivert. Un fet heroic, valga’m Zeus i tots els déus de l’Olimp, un acte propi de la més alta epopeia. El meu fill, que aquells dies era, per la seua faena, viatjant per la Gran Bretanya, m’explicava com els anglesos es trencaven de riure comentant l’alta ocasió de l’armada invencible contra els sis moros de l’illa o penyal. Molt bé, fins ací no hi ha res a dir: ells tenen exèrcit i ministeri d’afers exteriors, i en fan l’ús que creuen convenient. Nosaltres, els valencians –vull dir, els catalans–, com que no posseïm ni una cosa ni l’altra, ens consolem rient-nos del ridícul excés dels veïns: “l’orgull castellà”, deia un diari anglès. Això deu ser: l’orgull, o el ridícul, en el camp internacional o militar, és cosa de qui se’l pot permetre. Ara bé, allò que no s’haurien de permetre és acudir a Homer i al mite, a l’*Odissea* i a la nimfa Calipso, habitant, segons volen fer creure, de l’illot tan gloriosament reconquistat. Un il·lustre filòleg, venerable, membre de l’Acadèmia de la llengua (l’Espanyola, evidentment, no l’altra), recordava fa alguns dies en un diari la suposada identitat del Perejil de la Legión amb l’illa Ogígia d’Homer. Afirma l’acadèmic que no hi ha dubte del cas, i que els més acreditats especialistes ho asseguren amb arguments indubtables. No dic que no (que no ho afirmen els homeristes), però dic que no m’ho crec. Sobretot, no em puc creure que els especialistes en qüestió hagen vist, ni en fotografia, l’illot que creuen que és l’Ogígia de la nimfa. Vejam: “I al voltant de l’espluga hi havia crescut una arbreda/ plena d’ufana, trèmols i verns i xiprers olorosos,/ i a llurs copes venien ocells d’ala llarga a jugar-se/ òlibes i esparvers i gralles de llengua estirada,/ mariners, que tenen la feina entremig de les ones./ I hi prosperava també, sobre el mur de l’espluga balmada,/ una parra novella amb els seus raïms ufanosos;/ i quatre fonts hi brollaven de rengle, amb una aigua molt blanca,/ l’una al costat de l’altra, girant cadascuna de banda;/ a l’entorn verdejaven uns prats mollencs de violes/ i julivert, que allí, un immortal que hi vingués, s’hi hauria/ embadalit mirant i hi hauria esbargit el seu ànim.” (Trad. de Riba, no meua.)

I doncs, primera qüestió: la paraula grega *sélinon* a més de “julivert” també pot significar “api”, i és així com la tradueixen alguns autors. Segona qüestió: a més de la possible referència al julivert, vostès hi veuen, en el text homèric, alguna possible coincidència amb l’illot que els marroquins en diuen Leila? En l’illa de Calipso hi ha boscos abundants, varietat d’arbres, vinyes, prats, flors i violes i fruita abundant per alimentar no solament Ulisses retingut per l’amor violent de la nimfa, sinó la nimfa en qüestió i les seues amigues nimfetes. I quan Calipso, finalment, ha d’obeir l’ordre divina i deixar marxar el pobre Ulisses, li dona una destral i l’acompanya al lloc on hi ha els millors arbres per construir-se un rai capaç de navegar per alta mar. Ulisses mirava la mar des de l’altura, tot mar profunda al voltant, infinita: cap al·lusió a una costa contigua. I etcètera. Si amb una possible referència al julivert (nom de l’illot en temps recents: nom espanyol i modern), els suposats especialistes ja en tenien prou per identificar Perejil amb Ogígia, ja m’explicaran quina consistència pot tindre l’argument. Però, aquests dies, ja se sap, tot es despatxa com a mercaderia de primera. I si podem associar la Legión amb les gestes d’Ulisses, ja és de primera especial. Un altre dia, més.

P.S. Acabada d’escriure aquesta broma, veig la notícia de l’atemptat de Santa Pola. No vull tancar la pàgina sense deixar constància de la meua repugnància infinita: pels autors, i pels qui els justifiquen. Què els hem fet, que vénen a matar a casa nostra?